

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію кандидата архітектури

Крамаренко Марини Олександрівни

«Наукові засади архітектурно-планувальної організації курортних готелів», подану на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури за спеціальністю 18.00.02 – «Архітектура будівель та споруд» у спеціалізовану вчену раду Д 26.056.02 при Київському національному університеті будівництва і архітектури

Актуальність дослідження. Україна займає одне з провідних місць в Європі за рівнем забезпеченості цінними природними лікувальними ресурсами. Оздоровлення та лікування завжди були особливістю вітчизняної курортної діяльності, тому збереження і розвиток лікувальної бази на курортах - один із пріоритетних напрямків сучасної курортної галузі України.

Статистичні дані за останнє десятиріччя в Україні вказують на неухильне скорочення санаторіїв та пансіонатів з лікуванням, і навпаки стабілізацію та тенденцію до зростання готельної бази. В зв'язку зі складною ситуацією з півостровом Крим, де знаходилась основна частка санаторно-курортних закладів України, їх кількість зменшилась і на сьогодні, Одеська область займає провідне місце в курортній галузі нашої держави.

Дослідження присвячене курортним готелям із частковим або повним виділенням медичного обслуговування у загальнокурортні заклади та формуванню нового типу – готелю із приоб'єктом спеціалізованим блоком, що надає закінчене медичне обслуговування та комфортне розміщення. В сучасній архітектурній науці питання комплексного аналізу архітектури курортних готелів, їх специфіки та рекомендацій щодо їх інноваційного розвитку практично не розглянуті. Це обумовлює актуальність даного дослідження, враховуючи зростання соціально-реабілітаційної ролі лікувально-оздоровчих заходів в курортних зонах, необхідних для різних категорій населення. Узагальнення та аналіз науково-теоретичного надбання та накопиченого практичного досвіду сприятиме вдосконаленню проектних рішень та нормативної бази.

Дисертаційна робота виконана у відповідності до державних планів та програм, в тому числі: «Концепція Загальнодержавної програми розвитку санаторно-курортної галузі України» (від 23.04.2003); «Заходи щодо поліпшення роботи з використання та охорони територій курортно-оздоровчого та рекреаційного призначення в Одеській області» (від 10.12.2003); «Концепції розвитку туризму і курортів в Україні», що виконується державною службою управління розвитку туризму і курортів (від 21.08.2006); «Стратегія розвитку туризму та курортів» (від 06.08.2008), а також на основі положень Закону України «Про курорти» (від 05.10.2000 року зі змінами, внесеними у 2006, 2012 і 2014 роках) та інших нормативно-правових актів.

Мета дослідження полягає у розробці основних принципів та прийомів архітектурно-планувальної організації курортних готелів в різних курортологічних та містобудівних умовах.

Відповідно до мети сформульовані завдання дослідження.

Об'єкт та предмет дослідження визначені чітко, встановлено межі дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні специфіки курортних готелів, як закладів, що надають комплекс послуг (лікування, проживання, рекреація тощо) на курорті, запропонована типологія курортних готелів з введенням нових ознак (загальнокурортні, спеціалізовані, багатофункціональні); сформульовані основні принципи архітектурно-планувальної організації курортних готелів та номенклатура основних та додаткових груп приміщень.

Обґрунтованість наукових положень і висновків визначається відповідністю методів дослідження поставленій меті та завданням роботи, проведених різнобічним аналізом теоретичного та емпіричного матеріалу, що забезпечило **достовірність** отриманих результатів дисертації.

Дисертація «Наукові засади архітектурно-планувальної організації курортних готелів» складається із анотації, списку публікацій, термінологічного словника, вступу, трьох розділів із висновками, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

Загальний обсяг роботи становить 217 сторінок, текстова частина складає 142 сторінки, 39 сторінок ілюстрацій, 13 сторінок списку використаних джерел із 135 найменувань, 9 сторінок - додатки.

У першому розділі «**Передумови формування курортних готелів**» було проведено аналіз та узагальнення спеціальної літератури та науково-дослідницьких робіт. Доведена доцільність розробки науково обґрунтованих рекомендацій та методології проектування курортних готелів.

Автором проведено поглиблений аналіз історичного досвіду проектування, будівництва та експлуатації будівель курортних готелів та типологічно подібних до них закладів. Виявлено загальні та відмінні риси розвитку архітектурно-планувальної організації курортних закладів в Україні та за кордоном, а також визначено тенденції вдосконалення їх архітектурно-планувальних рішень. Проаналізовано сучасний стан практики проектування курортних готелів, а також визначено проблеми формування архітектурно-планувальної організації цих закладів в Україні.

Також, у першому розділі було визначено поняття курортного готелю та вперше запропоновано класифікацію із введенням нових критеріїв (за медичним профілем; природно-географічним розташуванням, місткістю тощо), відповідно до яких рекомендовано проводити диференціацію об'єктів.

У другому розділі «**Методичні аспекти лікувально-функціональної організації курортних готелів**» автором визначені та наведені основні методи, які використовувались для проведення дослідження. Загалом автором у ході дослідження застосовувалися теоретичні, емпіричні та

спеціальні методи, а загальна методика базується на комплексному функціонально-структурному аналізі.

Розгляд комплексу факторів, що впливають на формування курортних готелів, дозволив виявити їх взаємозв'язок та особливості прояву на рівні функціонально-планувальних рішень.

Автором розроблено «Анкету опитування працівників готельного господарства в курортних готелях Одеської області», результати якого використано для обґрунтування техніко-економічних показників курортних готелів. За допомогою містобудівного аналізу надані рекомендації стосовно розміщення подібних закладів залежно від їх профілю та обчислено параметри території курортних готелів: виявлені рекомендований склад та місткість майданчиків, споруд і пристроїв на території курортного готелю (майданчики для відпочинку, кліматолікування, тихих ігор і читання; спортивні майданчики; дитячий майданчик тощо), визначено питомі розміри площі території різних функціональних елементів. За допомогою функціонально-структурного аналізу визначено функціональні групи із приміщеннями, що формують структуру курортних готелів.

У третьому розділі **«Принципи та прийоми архітектурно-планувальної організації курортних готелів»** виявлено принципи архітектурно-планувальної організації курортних готелів, розкрито їх зміст.

Проведено розподіл на загальнокурортні, спеціалізовані та багатофункціональні курортні готелі за ознакою надання того чи іншого комплексу медичних, рекреаційних, спортивно-оздоровчих послуг. Виявлено їх архітектурно-планувальні особливості, надана номенклатура груп приміщень із рекомендацією нових приміщень та їх площ.

Розроблені прийоми архітектурно-художньої виразності курортних готелів у різних умовах розміщення: за містом у природному середовищі та в курортній зоні міста або селища.

До найбільш вагомих **наукових здобутків** дослідження слід віднести удосконалення загальної класифікації курортних готелів за додатковими критеріями, визначення параметрів території курортних готелів; визначення основних принципів їх архітектурно-планувальної організації, а також розроблення типології курортних готелів.

Основні результати дослідження опубліковані в 12 наукових працях, з яких 6 у наукових збірках, затверджених ДАК України, 2 – в закордонних виданнях, 2- у тезах доповідей і 2 у статті, які додатково відображають наукові результати дисертації, у інших наукових виданнях. Публікації достатньо повно відображають основні положення роботи. Зміст роботи повністю відображено в авторефераті.

Результати дослідження Марини Олександрівни Крамаренко впроваджено в навчальний процес ОДАБА при розробці методичних вказівок до виконання курсового проекту на тему “Курортний готель”, а також вони були використані в проектних пропозиціях щодо рішення генерального плану та функціонального складу оздоровчо-готельного комплексу по вул.

Бабушкіна, 1 в м. Одеса, при розробці документації та робочого проекту бази відпочинку «Престиж» у смт. Затоці в Одеській області, а також при розробці робочого проекту готелю у складі готельного комплексу по вул. Гоголя 23-а в с. Фонтанка Комінтернівського району Одеської області.

Все вище сказане свідчить про наукову і практичну цінність проведеного дослідження.

Поряд із позитивними якостями представленої на розгляд роботи присутні деякі зауваження до неї:

1. Об'єктом дослідження заявлено курортні готелі (готелі з приоб'єктними спеціалізованими блоками). Варто було б приділити більше уваги розкриттю архітектурно-планувальної організації цього блока. На жаль, це питання розкрито не в достатній мірі.

2. В цілому, ґрунтовне викладення матеріалу, пов'язаного з організацією курортних готелів, дещо переобтяжено подробицями соціально-економічних факторів і статистикою, які не впливають на архітектурні рішення (наприклад, на рис. 2.4 наведені статистичні дані в'їзного туризму у світі, коли автор наголошує, що Україні потрібно орієнтуватись на внутрішній туризм різних категорій населення).

3. В роботі варто було б приділити більше уваги вимогам до архітектурно-планувальних рішень з позиції забезпечення інженерних аспектів функціонування: водопостачання, каналізація, обігрівання, вентиляція тощо, приділити увагу енергоефективним технологіям. Не зайвим було б окреслити побутові складові життєзабезпечення курортних готелів: прибирання, технічного обслуговування, охорони, потреби обслуговуючого персоналу тощо.

4. Рекомендації з функціонального складу курортних готелів, про які йдеться у Розділі 2 стр. 122, знову розкриваються у Розділі 3 стр. 161. Можливо потрібно було скомпонувати увесь текст разом, що було б логічніше.

5. У пункті 3.3 стр.167 вводиться поняття «архітектурного брендінгу», розкриваються його засоби: природний, історичний, приватний та технологічний. Сам термін не дуже зрозумілий з точки зору архітектури, його розкриття умовне і не достить повне.

6. Графічна частина роботи розроблена вміло та докладно, але планшети 1.1, 1.2, 2.4, 2.6 дещо перенасичені та складні для читання через малий шрифт.

Надані зауваження не знижують оцінки дисертаційної роботи, яка є позитивною і можуть бути враховані та виправлені у подальшій роботі здобувача.

Висновок щодо дисертації.

Аналіз дисертаційного дослідження, автореферату, впроваджень та наукових праць здобувача, що опубліковані за темою дисертації, дозволяє зробити висновок, що дана робота є самостійним завершеним науковим

дослідженням, яке спрямоване на розв'язання актуальної для сьогодення наукової, теоретичної та практичної проблеми. Дисертація та автореферат написані науковою мовою відповідного професійного рівня. Все вищезазначене дозволяє стверджувати, що дисертація Крамаренко Марини Олександрівни «Наукові засади архітектурно-планувальної організації курортних готелів», представлена на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури за спеціальністю 18.00.02, є завершеною, самостійно виконаною роботою, в якій отримано якісно нові теоретичні та практичні результати. Робота відповідає паспорту спеціальності та вимогам ДАКу щодо кандидатських дисертацій за спеціальністю 18.00.02 – архітектура будівель та споруд, а її автор Крамаренко Марина Олександрівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата архітектури.

Кандидат архітектури, доцент
кафедри інформаційних
технологій в архітектурі
Київського національного університету
будівництва і архітектури

Г. В. Кузьміна

Відзив доцента Г.В. Кузьміної
засвічую:

Учений секретар КНУБА

О.С. Петренко